

Jennifer McMahon

Ontmanteling

HET HEDEN

‘Ontmanteling betekent vrijheid.’

Suz fluistert de lettergrepen nadrukkelijk in zijn oor. Haar gezicht straalt en gloeit van opwinding. Ze is eenentwintig en vastbesloten de wereld een hak te zetten.

De doden worden niet ouder.

Hij legt met vaste hand een knoop in het touw, klimt op de stoel en werpt het touw over een van de hanenbalken in de keuken. Oude, met de hand vervaardigde balken, door zijn aannemer gered van de stort. Ze herinnerden hem aan Vermont. Aan de hut bij het meer.

In gedachten gaat hij tien jaar terug en ziet hij Suz weer over het pad naar de open plek lopen. In haar ene hand heeft ze een stok, in haar andere een tros vissen: baars, zonnevis, forel. Ze glinsteren als juwelen aan een gevlochten nylon touw dat ze voorzichtig door hun bekken en kieuwen heeft getrokken.

Suz’ loopje is een dans, haar bewegingen zijn soepel, de zijden tuniek die ze draagt fladdert om haar heen, alsof ze een vlieger is die wordt voortbewogen door de wind.

Ze knipoogt naar hem.

Hij houdt van haar.

Hij haat haar.

Hij wil hier niet zijn, maar weggaan kan hij ook niet. Als je in haar ban bent, is het onmogelijk je aan haar te onttrekken.

Terwijl ze de vissen op de tafel legt om ze schoon te maken, verzamelen de anderen zich om haar heen. Ze trekt de forel van het nylon

touw, legt hem plat op de krant, steekt het mes erin en snijdt hem vanaf zijn kieuwen open tot aan zijn staart. De vis hapt naar lucht. Suz glimlacht haar scheve gebit bloot, schuift haar vingers voorzichtig in de vis en trekt de opening verder open met haar hand. Het vel rekt uit; de beweging van haar vingers brengt een soppend, scheurend geluid voort.

‘Om de aard van iets te kunnen begrijpen, moet je het ontleden,’ zegt Suz terwijl ze de darmen eruit trekt. De ingewanden plakken en hebben een regenboogkleurige glans, als olie in een plas.

‘Je hebt het nooit echt begrepen, hè, lieverd?’ hoort hij haar in zijn oor fluisteren.

‘Nee,’ antwoordt hij terwijl hij de strop om zijn nek legt. Hij haalt de ansichtkaart uit zijn zak en kijkt er een laatste keer naar. ‘Maar nu wel.’

Hij stapt van de stoel.

De ansichtkaart valt uit zijn hand en dwarrelt omlaag: eland, tekst, eland, tekst – totdat hij met de zorgvuldig geschreven tekst naar boven gericht op de grond valt. Het laatste wat hij ziet voordat hij zijn bewustzijn verliest zijn de woorden: ONTMANTELING = VRIJHEID

De Barmhartige Ontmantelaars waren hier

NEGEN JAAR GELEDEN

Toen Tess' vliezen braken, stond ze in het vergeten aquarium te staren, met haar blik strak op de dode kikkers die als verloren astronauten in te grote ruimtepakken in het water dreven, duidelijk niet meer van deze wereld. Ze waren bleek en sponsachtig, bevroren en ontdood in de wrede cyclus van winter en voorjaar. Het was, althans in Tess' ogen, alsof ze in de vergetelheid waren geraakt en lagen te wachten om gered te worden om vervolgens uit hun eigen kleine melkwegstelsel van stilstaand water te herrijzen terwijl ze haar wraakzuchtige toebrulden: *'Hoe kon je ons hier achterlaten? Hoe kon je ons vergeten?'*

En stinken dat ze deden! Ze roken naar wrede verwaarlozing. Naar dingen die dramatisch waren misgelopen.

Op 1 mei waren Tess en Henry naar de hut gewandeld om er een kijkje te nemen. Waar ze precies naar op zoek waren, wist geen van beiden. Zelfs al hadden ze het kunnen benoemen, zouden ze dat wat ze hoopten te vinden niet hardop durven uitspreken.

Het was een week voordat Tess was uitgerekend en de tocht was haar idee geweest. Ze vond dat ze de plek nog een keer moesten bezoeken – de hut waar hun kind was geconcipeerd, waar zo'n groot deel van hun leven was begonnen en geëindigd. Het bouwsel en alles wat zich erin bevond was ongeveer acht maanden eerder achtergelaten, in de nacht dat Suz stierf. Achtergelaten zoals het was. Het enige wat ze hadden meegenomen, waren de kleren die ze aanhadden, terwijl de zomer van de Barmhartige Ontmantelaars binnen de wanden van de hut begraven bleef.

Het was een jagershut die ergens eind jaren zestig was gebouwd. De enige toegangsweg was een oud houthakkerspad, dat voor het grootste deel van het jaar onbegaanbaar was. Omdat de weg nog zacht en modderig was als gevolg van gesmolten sneeuw en voorjaarsbuien, kozen Tess en Henry ervoor naar boven te lopen. De hut zelf stond op een open plek op de top van een steile heuvel – een simpele, één verdieping hoge doos met een oppervlakte van zeven bij negen meter en een puntdak waaronder ruimte was om te slapen. Vanbuiten was de hut bekleed met triplex platen die door jaren van sneeuw en regen waren kromgetrokken en waarvan de rode verf was vervaagd. Op sommige plaatsen was het hout zelfs aangeknaagd door stekelvarkens die op de geur van lijm, hout en zweet waren afgekomen. Op het dak lagen roestige zinken platen, bedekt met een laag dennennaalden en esdoornbladeren die een rijke compost vormden waaruit esdoorns voorzichtig begonnen uit te schieten zonder hoop om ooit volledig tot bloei te komen.

Buiten adem en met bemodderde schoenen kwamen ze op de open plek aan. Kriebelmuggen zoemden in een boze krans om hun hoofden. Tijdens de klim had Henry een paar keer geopperd om terug te gaan. Hij maakte zich zorgen om Tess, die met haar dikke buik al moeite genoeg had om op vlakke bodem vooruit te komen, laat staan bergopwaarts. Het was vast niet goed voor haar of de baby. Maar Tess liet zich niet van het plan afbrengen om de top te halen.

Rechts van de open plek lag het pad dat naar het water voerde. Het meer en het omringende gebied waren een beschermd waterscheidingsgebied en om de zevenenhalve meter waren waarschuwingborden met de tekst **VERBODEN TOEGANG VOOR ONBEVOEGDEN** op de bomen vastgespijkerd. Het meer, dat op de kaart slechts als Meer Nummer 10 werd aangeduid, was vanaf de hoofdweg niet toegankelijk en hun hut was de enige in de directe nabijheid. Op het pad naar de hut toe was na ongeveer anderhalve kilometer een afslag die leidde naar een strandje waarvan ze wel eens gebruikmaakten, maar het was zo overwoekerd door struiken en onkruid dat het niet meer als een pad te herkennen was. Zonder een fourwheeldrive en een hoop snoeiwerk was het meer in elk geval niet per auto te bereiken. Ze hadden met Henry's busje nooit een poging durven ondernemen, uit

angst dat ze de uitlaatpijp zouden verliezen of de benzinetank zouden beschadigen. Gedurende de hele zomer die ze er doorbrachten hadden ze nooit iemand bij het meer gezien.

Voor de hut lagen twee omgevallen vuilnisbakken, waarvan de inhoud in een brede strook op de grond verspreid lag: roestige blikjes, wijnflessen, aan flarden gescheurde plastic bakjes. Henry raapte een opengereten blik siroop op.

‘Beren,’ zei hij.

Tess knikte en keek even huiverend naar de rij bomen aan de rand van de open plek. Henry liet het blik op de grond vallen en raakte even de schouder van zijn vrouw aan op een, naar hij hoopte, geruststellende manier. Ze had het niet verwacht en sprong verschrikt op. Alsof zijn hand een dikke bruine poot was met messcherpe klauwen.

‘Sorry,’ mompelde hij, er nu al van overtuigd dat hij aldoor gelijk had gehad: ze hadden nooit moeten gaan.

Boven de ruw uitgehakte deur, die niet bleek te zijn afgesloten, precies zoals ze hem eind augustus hadden achtergelaten, stond de tekst DE BARMHARTIGE ONTMANTELAARS WAREN HIER. Half juni vorig jaar, toen ze de hut betrokken en er allemaal van overtuigd waren dat ze de meest opwindende en belangrijkste zomer van hun leven zouden meemaken, hadden ze die woorden met druipende zwarte letters erop geschilderd. Het was een manier om de hut als hun eigendom te markeren, zoals bendes hun buurt afbakenen met graffiti. Henry kon zich niet herinneren wie de tekst had geschilderd – hij, Tess, Winnie of Suz – en dat verbaasde hem; hij was nu al een stukje van hun puzzel kwijt.

Om de hut zwierven de katten rond, als krokodillen in een gracht. Ja, ook de katten was hij vergeten. Allebei waren ze vergeten. Niet zozeer vergeten als wel ervan uitgegaan dat ze ergens anders heen zouden zijn gegaan, een ander thuis zouden hebben gevonden. Ze waren eerder wild dan tam – schurftig en mager, met een vale vacht, ontstoken ogen en aangevreten oren. Aanvankelijk slechts een paar, maar al gauw waren Henry en Tess omringd door tien of twaalf verwilderde, uitgehongerde katten, die zich leken te herinneren dat dit de mensen waren die hun ooit voer hadden gegeven. De katten liepen

miauwend en krijsend om hen heen en liepen vervolgens hoopvol en vasthoudend achter hen aan naar binnen. Henry schopte naar hen terwijl Tess zich naar de keuken haastte.

‘Misschien is er nog wat kattenvoer. Brokjes. Als er water is, kan ik wat poedermelk verdunnen,’ zei ze.

Henry beet op de binnenkant van zijn wang. Hij wist dat het geen zin had om haar tegen te houden.

Het was bedompt in de hut en het rook naar muizen. Van het plafond en de muren kwam een zure stank. Henry stelde zich voor hoe het isolatiemateriaal was veranderd in een stad van nesten en verborgen gangen, vochtig door de urine van generaties bewoners. Behalve naar muizen rook het ook naar iets nog onheilspellenders: de vochtige geur van rotting en bederf.

‘Er zou wel eens een dood beest kunnen liggen,’ riep Henry. Hij stond vlak bij de voordeur. ‘Misschien is een van de katten ergens bekneld geraakt.’

Tess gromde alleen maar iets, zo geconcentreerd was ze bezig met het doorzoeken van de keukenkastjes.

De begane grond van de hut bestond uit een grote ruimte die onderverdeeld was in een woonkamer, keuken en eetkamer. Vanaf het plafond waren wandkleden opgehangen die de ruimte waar Suz en Winnie hadden geslapen moesten afscheiden. Ook nu nog wilde Henry hun privacy niet schenden door achter het gordijn te kijken. In plaats daarvan richtte hij zijn aandacht op de stoel bij het raam, iets aan de linkerkant van het gordijn, en voelde hij zich misselijk worden toen hij de stukken touw zag die nog steeds in een lus om de poten en leuning hingen. Hij herinnerde zich nog goed hoe het touw aanvoelde toen hij de knopen erin had gelegd: stug en ruw, als een onhandelbaar dier.

Strakker, Henry, had Suz gezegd. *Strakker*.

‘Tonijn!’ riep Tess uit. Ze hield twee blikjes in haar hand en terwijl ze met haar enorme buik tegen het aanrecht botste, keek ze weer in de kast om er vervolgens een blikje gecondenseerde melk uit te halen. Ze slaakte een triomfantelijke kreet. De katten krijsten. Henry haalde diep adem terwijl hij de hut vanbinnen bekeek. Tess pakte kommetjes uit de kast en trok de uitgezette, stroeve laden

open om tussen het bestek naar een blikopener te zoeken.

Niets was aangeraakt. Er waren geen vandalen binnen geweest. Geen kinderen op zoek naar een plek om high te worden en te neuken. Alles was precies zoals ze het hadden achtergelaten, bevroren in de tijd als een soort maquette in een museum. Henry verwachtte half en half dat Suz elk moment kon komen binnenfladderen, druk gebarend en van de hak op de tak springend terwijl de mouwen van haar zijden tuniek heen en weer klaptten als de vleugels van een vlinder.

Op de tafel stond een halve fles tequila en vijf lege glazen. In de fles dreef een dode muis. Bofkont, dacht Henry, en terwijl hij naar het dode knaagdier staarde, werd hij ineens misselijk.

De tafel was gedekt met vijf borden, vies bestek en gebruikte servetten. De muizen hadden alle kruimels van hun laatste maaltijd opgegeten en de borden schoongelikt.

Op de hoek van de tafel lag het nooit verzonden losgeldbriefje, een puzzel van uit kranten en tijdschriften geknipte letters en woorden. Henry las de laatste zin: *Als u onze instructies niet opvolgt, zullen we uw zoon vermoorden.*

Op de salontafel voor de bank vond Henry Winnies oude polaroïdcamera en een stapel kiekjes, die als tarotkaarten waren uitgelegd, niet om de toekomst te voorspellen maar om de gebeurtenissen uit het verleden te onthullen. Even keek Henry naar Tess, die te druk bezig was met de katten om te zien wat hij aan het doen was. Zonder de foto's te bekijken liet hij ze in zijn rugzak glijden. Onder de foto's lag Suz' dagboek: een zwaar, zwart schrift met een harde kaft waarop met rode nagellak ONTMANTELING = VRIJHEID stond geschreven. Met een trillende vinger volgde hij de glanzende letters, waarna hij ook het dagboek in zijn tas stopte. Hij hing de rugzak, die nu al loodzwaar was, over zijn schouders, en keek verlangend naar de geopende deur. Hij snakte naar frisse lucht en moest zich bedwingen om niet de hut uit te rennen. Tussen zijn schouderbladen voelde hij het koude zweet prikken. Vleugelbotjes, noemde Tess ze.

Suz droeg altijd lange tunieken in matte aardtinten. Met zwarte leggings eronder. En afgedragen legerkistjes. Het standaard Suz-tenuue.

'Laten we niet te lang blijven,' mompelde hij, meer tegen zichzelf

dan tegen zijn vrouw. *We hadden überhaupt niet moeten gaan.* Dit was niet volgens de afspraak. Die laatste avond hadden ze elkaar beloofd te zwijgen over wat er was gebeurd en nooit meer terug te keren. En als iemand hun ooit iets over Suz zou vragen, moesten ze antwoorden dat ze haar aan het eind van de zomer voor het laatst hadden gezien en dat ze naar het westen, naar Californië, was vertrokken. En was het niet Suz zelf geweest die altijd had gezegd dat een leugen pas echt geslaagd is wanneer er ergens diep verscholen een glimpje van de waarheid in schuilt?

Henry wierp een blik op Tess, die bakjes met tonijn en melk neerzette. Ze zakte door haar knieën om bij de vloer te komen en trok zichzelf met beide handen aan het aanrecht overeind. De katten vochten voor een plekje bij de voerbakjes.

‘Voorzichtig,’ waarschuwde Henry. ‘Ze kennen je niet meer.’

Hij had altijd een hekel aan de katten gehad en hun namen en hun achtergrond nooit kunnen onthouden. De kans bestond dat ze gevaarlijk waren geworden en Henry zag het als zijn voornaamste taak als echtgenoot en aanstaande vader om ervoor te zorgen dat alles veilig was. Hij had de gebeurtenissen niet in de hand, maar hij deed zijn best om zich overal op voor te bereiden. Zoals een oud spreekwoord uit Vermont luidde, hoopte hij op het beste en was hij voorbereid op het slechtste.

Een jaar nadat ze van de kunstacademie kwamen waren ze getrouwd. Dat was nu vier maanden geleden. Nog steeds kon Henry wel eens verbaasd naar de gouden ring aan zijn vinger staren. Tess. Het meisje met wie hij uiteindelijk nooit iets had willen krijgen, stond nu in een vervallen keuken uitgehongerde katten te voeren, met precies dezelfde gouden ring om haar eigen opgezwollen vinger, een fysiek, tastbaar ding dat haar aan hem verbond. Het bewijs. Alsof de baby niet voldoende bewijs was.

Zijn vader had de bescheiden bruiloft betaald en hen overgehaald naderhand bij hem in te trekken. Henry’s moeder was een jaar eerder overleden en zijn vader voelde zich eenzaam in de grote boerderij. Er was genoeg ruimte voor iedereen en voldoende privacy. Bovendien was er een zwembad, waar Ruth, Henry’s moeder, jaren geleden haar zinnen op had gezet. Het leek Tess fantastisch om een zwembad te hebben.

‘Een pasgeboren baby kan al zwemmen,’ zei ze tegen Henry. ‘Ze doen het instinctief. We laten de baby meteen in het water zodat hij al kan zwemmen nog voor hij kan kruipen.’

Henry kromp ineem en dacht bij zichzelf: Dat zullen we nog wel eens zien. Hij had een hekel aan het zwembad. Een zwembad was in alle opzichten een buitensporige luxe, maar in Vermont, waar je het maar drie maanden per jaar kon gebruiken, was het pure dwaasheid. Om nog maar te zwijgen over het feit dat het gewoon gevaarlijk was.

Om geld voor de baby te sparen werkte Henry fulltime met zijn vader bij DeForge Schilderwerken. Hij maakte lange dagen. Overdag met het personeel op pad, gekleed in een keurig DeForge Schilderwerken-T-shirt dat hij in zijn witte schildersbroek stopte, en ’s avonds ging hij verder met het huis. Hij had de babykamer al helemaal klaar en een van de schuren leeggeruimd zodat Tess hem kon gebruiken als schildersatelier. Hij maakte elke kamer baby-proof; hij dekde alle stopcontacten af met veiligheidssluitingen, hij zette een plastic slot op het medicijnkastje en het kastje met schoonmaakmiddelen en schoof schuimrubberen kussentjes om de scherpe hoeken van het meubilair. Hij liet het zwembad leeglopen. Bijna elke avond kookte hij voor zijn vader en zijn vrouw. Als hij eindelijk in bed lag, viel hij als een blok in slaap om de volgende ochtend uitgerust wakker te worden, klaar voor wat de dag hem brengen zou. Hij had geen tijd om terug te kijken of na te denken over wat er in de hut was gebeurd. Zijn wereld bestond uit het heden en de nabije toekomst. Dus toen Tess, zodra de sneeuw gesmolten was, per se terug wilde naar de hut, had hij hevig geprotesteerd.

‘Waarom wil je dat? We hebben toch beloofd dat we nooit terug zouden gaan,’ zei hij.

‘Ik wil er nog één keer rondkijken voordat de baby er is. Het is iets wat ik moet doen, Henry.’

‘Maar we hebben een pact gesloten,’ hielp hij haar herinneren.

‘Ik ga in elk geval, met of zonder jou.’

Henry wist dat het geen zin had met Tess te bekvechten, vooral niet nu ze zwanger was. Als ze om drie uur ’s nachts ineens trek kreeg in spaghetti carbonara, zorgde ze er wel voor dat ze haar zin kreeg, ook al moest ze Henry naar de nachtwinkel sturen en de spaghetti zelf koken.

Voor Henry zat er niets anders op dan mee te gaan op de pelgrims-tocht. Hij zou zijn best doen om de tocht veilig te laten verlopen. Maar hier in de hut leek die opdracht ineens onmogelijk.

Hij klom naar de vliering waar Tess en hij hadden geslapen, waar ze een kind hadden gemaakt. Op de oude futon lag een berg slaapzakken die nu door muizen waren aangeknaagd. Als een dief in de nacht doorzocht hij hun spullen: kratten vol met kleren, beschimmelde boeken, Tess' verf en kwasten, zijn beelhouwgereedschap. Hij griste de canvas koker met beitels, gutsen en messen en stopte ze, samen met een paar van Tess' betere kwasten, in zijn rugzak. De verf liet hij staan.

Het was benauwd en bedompt op de vliering. Henry klom via de ladder omlaag en liep deze keer rechtstreeks naar de wandkleden. Hij duwde ze haastig opzij, alsof hij er, als hij maar snel genoeg was, Winnie en Suz zou kunnen aantreffen. Barst maar met jullie privacy. Hun bed was echter leeg. De vloer lag bezaaid met kleren. Legerkistjes en witte canvas schoenen met ingewikkelde, zelfgemaakte tekeningetjes erop. Een omgevallen doos met krijtjes. Een haspijp in de vorm van een plastic beer waar ooit honing in had gezeten. Een lege wijnfles met een kaars in de hals. Rood kaarsvet droop als gestold bloed over het glas. En daar was de eland. Hij nam de hele wand achter hun veldbed in. Niet het beeld waarvan Henry wist dat het in stukken achter de hut lag, maar het schilderij: negen doeken die tesamen een grote eland vormden, een studie van Suz voordat ze aan het beeld begon dat tot hun ondergang zou leiden.

Tess keek toe hoe de katten het voer wegschrokken en luisterde naar hun zachte gespinn. Ze bedacht manieren om Henry ervan te overtuigen de katten mee naar huis te nemen. Misschien niet allemaal, maar slechts een paar, om mee te beginnen. Henry's vader zou het er natuurlijk niet mee eens zijn. En Henry was allergisch, maar daar waren medicijnen tegen. Een of twee katten was toch echt niet te veel gevraagd. Carrot moest in elk geval mee, want hij was de eerste. En misschien ook de kleine Tasha zonder staart. De rest moesten ze in elk geval mee terugnemen naar de stad. Maar hoe kregen ze die beesten de berg af? Ze zouden hen echt niet naar beneden volgen, ook al zou-